

DE VROUWEN VAN RENOIR

Eliane Van Den Ende

Poederroze snoeten en rondborstige, welvende rompen overweldigden de pastelkleurige doeken van Pierre-Auguste Renoir. Twee vrouwen stonden model voor het 'gros' van zijn werken: zijn wettelijke echtgenote Aline Charigot en de babysit Gabrielle Renard.

Niet zo toevallig zijn beide vrouwen geboren in Essoyes, een pittoresk dorpje in de Aube. Door met Aline te trouwen en in dat landelijke gat (na een tijd) zijn atelier te huisvesten, verbond Renoir zich met de Champagnestreek. De levensgeuegten spatten dan ook vaak van zijn werken en misschien is dat goede, Franse, zonovergoten, feestelijke leven vol spijs en drank wel wat hedendaagse kunstliefhebbers nog waarderen. Die levensvreugde stralen ook zijn (beide) modellen uit: Aline die een excellente kokkin was en Gabrielle die zich vol tederheid over de kinderen ontfermde. Gabrielle werd zowat een familielid bij de geboorte van de tweede zoon Jean, die later een bekend cineast werd.

Mevrouw Aline Renoir, ooit een volksmeisje, wou zich dan als een deftige burgervrouw gedragen en een kindermisje was daarbij onontbeerlijk. Nochtans startte het leven van Aline Charigot (1859-1915) vrij moeizaam. Wanneer ze amper 15 maanden was, verliet haar vader, een bakker, het gezin. Hij zou richting Amerika uitwijken, moeder en kind met een berg schulden achterlatend. De huiseigenaar en een deurwaarder zetten hen op straat en verkochten de inboedel per opbod. Voor moeder Emélie zat er niets anders op dan naar Parijs te trekken om er als naaister werk te vinden. Als tienermeisje van 15 vervoegde Aline haar moeder en deed ze kleine klusjes. Het was een arm-tierig leven en af en toe gingen moeder en dochter een dag-schotel eten in een naburige 'crèmerie' in Montmartre. Daar ontmoette Aline voor het eerst Pierre-Auguste Renoir: zij nog geen 20, hij ver in de 30. Ze werd zijn model, ferm tegen de goesting van haar moeder, die van hetzelfde geboortjaar was als Renoir (1841-1919). Want een model is ook een lief en dat is geen stabiel noch deftig leven. In emotionele en artistieke vertwijfeling trok Renoir zich een tijdje terug in Noord-Afrika maar het zonlicht verbleekte de liefde niet. 'Met haar gezond verstand van boerendochter wist Aline dat Renoir gemaakt was om te schilderen zoals een wijngaard om wijn te schenken', vertelt zoon Jean Renoir achteraf.

Aline is op veel impressionistische werken van Renoir te zien: 'Aline, die delicioze blondine met haar zachte huid en haar Bourgondische honger voor goede wijnen en haar gretigheid voor een exquisite keuken.' Zo zijn er het beroemde 'Les Canotiers à Chatou', 'Le déjeuner des canotiers', 'Madame Renoir au chien' (Aline is dan een fris kind van 21), 'Danse à la campagne' en 'Maternité'. Pierre, geboren in 1885 voor het wettelijk huwelijk, was de eerste van drie zonen die allemaal artiest werden: Pierre acteur,

Jean filmmaker, Claude beeldhouwer. Pas recent is uitgekomen dat Renoir nog een 'natuurlijke' dochter bij een van zijn (vroegere) modellen had: Jeanne Tréhot. Niet echt buitenechtelijk vermits Renoir en Aline pas in 1890 in Parijs huwden. Het was Aline die aandrang op een huiselijk leven. In haar geboortedorp kochten ze eerst een klein stulpje, later een groter huis waar de meester in de achtertuin een atelier liet bouwen. Dat landelijke leven in een afgelegen dorpje in Champagne, waar een deel van de familie begraven ligt en waar zijn achterkleindochter, de actrice Sophie Renoir, nog vakanties doorbrengt, was een onuitputtelijke bron van inspiratie voor de zachtmoedige en reumatische schilder: de wasvrouwen in de openbare wasserij, de spelende kinderen, de feesten, de vrienden,...

In datzelfde Essoyes is Renoirs favoriete model geboren: Gabrielle Renard (1878-1959), een verre nicht van Aline die op haar 16^e als kindermisje wordt geëngageerd. Zoon Jean en Gabrielle zullen hun hele leven lang nauw contact blijven onderhouden, ook nadat Gabrielle naar de Verenigde Staten was uitgeweken. Gabrielle zou de interesse voor bewegende beelden van Jean gestimuleerd hebben. Ze nam hem mee naar de eerste films en ook naar de marionettentheaterjes die Montmartre toen rijk was. Op haar 43ste trouwde Gabrielle, de nanny die met zoveel tederheid had gezorgd voor de kinderen Renoir (en dat blijkt uit de schilderijen van de vader) met een Amerikaanse schilder met wie ze al 7 jaar samenleefde. Niet dat Conrad Hensler Slade aan de enkel van de Franse meester reikte. Gabrielle had immers Renoir in de laatste jaren van zijn leven 'geholpen'. Door

reuma waren Renoirs handen misvormd. Daarom trok de familie ook naar het Middellands zeegebied in de hoop dat het warmere klimaat een helende werking zou hebben. Het was Gabrielle die het schilderspenseel tussen de kreupel vingers van de meester duwde zodat hij kon werken.

Pas 2 jaar na de dood van Pierre-Auguste Renoir, in 1921, huwde Gabrielle. Aline Renoir stierf uitgedoofd vier jaar eerder in Nice. Samen zijn ze op het kerkhof van Essoyes begraven, met nog andere telgen van de familie.

Gabrielle was de familie zo toegewijd dat ze Jean Renoir (dan 25 jaar) als getuige van haar late huwelijk vroeg en niet toevallig heet haar zoon ook Jean. In zijn autobiografie schrijft Jean Renoir over zijn kinderjuf: 'Gabrielle leerde me het gezicht achter het masker te zien.'

❖

In Essoyes opende zopas een 'Espace culturel Renoir' dat een kleinschalige evocatie geeft van het leven van de artistieke familie. Ook zijn voormalig atelier is er te bezoeken; www.renoir-aube-champagne.com

Bron afbeelding: <http://www.amis-arts.com/>